

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 69/2015-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 11. februára 2015 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED] – [REDACTED] [REDACTED], zastúpenej advokátom JUDr. Dávidom Soukeníkom, Soukeník – Štrpka, s. r. o., Šoltésovej 14, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivý súdny proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na ochranu majetku zaručeného v čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Bratislava III sp. zn. 9 C 99/09 z 18. apríla 2012 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 8 Co 320/2012 z 25. februára 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] – [REDACTED] o d m i e t a .

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. júna 2014 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] – [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivý súdny proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na ochranu majetku zaručeného v čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 9 C 99/09 z 18. apríla 2012 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 8 Co 320/2012 z 25. februára 2014.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 99/09 konal okresný súd o žalobe sťažovateľky, ktorou sa domáhala priznania náhrady škody, ktorá jej mala podľa jej tvrdenia vzniknúť v príčinnej súvislosti s konaním žalovaného advokáta, ktorý bol jej právnym zástupcom v inej právnej veci, o ktorej konal Okresný súd Bratislava IV (ďalej len „okresný súd 2“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 150/01 (ďalej aj „kmeňové konanie“). V predmetnom kmeňovom konaní okresný súd svojím rozsudkom z 15. júna 2004 zamietol žalobu poisťovne UNION a. s. Bratislava smerujúcu proti sťažovateľke ako žalovanej o zaplatenie 182 702 Sk s príslušenstvom a na základe odvolania podaného proti tomuto rozsudku krajský súd rozsudkom sp. zn. 6 Co 359/04 z 28. apríla 2005 rozsudok okresného súdu 2 zrušil a žalobe poisťovne UNION a. s. Bratislava v celom rozsahu vyhovel, takže sťažovateľke ako žalovanej v tomto

kmeňovom konaní uložil povinnosť zaplatiť jej 182 702 Sk s príslušenstvom a trovy konania v sume 26 507 Sk. Dovolanie podané sťažovateľkou prostredníctvom jej advokáta proti tomuto rozsudku krajského súdu Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením sp. zn. 1 Cdo 53/07 z 27. augusta 2007 ako oneskorene podané odmietol.

Sťažovateľka dôvodiac tým, že v prípade včasného podania dovolania jej advokátom v kmeňovom konaní mohla byť v dovolacom konaní úspešná, v dôsledku čoho by nemusela žalobkyni (poisťovni UNION a. s. Bratislava, pozn.) zaplatiť sumu vo výške 182 702 Sk s príslušenstvom a trovy konania v sume 26 507 Sk (celkovo 209 209 Sk, t. j. 6 944,47 €, pozn.), na zaplatenie ktorej sťažovateľku zaväzoval právoplatný a vykonateľný rozsudok z kmeňového konania, si sťažovateľka túto sumu vyčíslila ako jej vzniknutú škodu, ktorá jej mala vzniknúť v príčinnej súvislosti s oneskoreným podaním dovolania jej advokátom v kmeňovom konaní.

Okresný súd o žalobe sťažovateľky na náhradu označenej škody rozhodol napádaným rozsudkom sp. zn. 9 C 99/09 z 18. apríla 2012, ktorým žalobu v celom rozsahu zamietol. S týmto záverom sa stotožnil v odvolacom konaní aj krajský súd, ktorý rozsudkom sp. zn. 8 Co 320/2012 z 25. februára 2014 rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdil.

Sťažnosťou podanou ústavnému súdu sťažovateľka namieta porušenie svojich práv na spravodlivé súdne konanie, ako aj práva na ochranu majetku, a to tak rozsudkom okresného súdu sp. zn. 9 C 99/09 z 18. apríla 2012, ako aj rozsudkom krajského súdu sp. zn. 8 Co 320/2012 z 25. februára 2014, a to z dôvodu ich arbitrárnosti, pretože podľa sťažovateľky, aj keď sa obidva označené súdy zhodli na závere o objektívnej zodpovednosti (bez ohľadu na zavinenie, pozn.) advokáta za ním spôsobenú škodu v súvislosti s výkonom advokácie, a to aj napriek tomu, že konštatovali, že v danom prípade žalovaný advokát pri zastupovaní sťažovateľky porušil svoje povinnosti, ktoré mu boli uložené zákonom č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o advokácii“), súčasne dospeli k záveru o absencii škody na strane sťažovateľky, ktorá by jej mohla vzniknúť

v príčinnej súvislosti s touto činnosťou advokáta, pretože podľa súdov oneskorené podanie opravného prostriedku advokátom ešte bez ďalšieho neznamená, že v prípade jeho včasného podania by sťažovateľka bola v konaní o tomto opravnom prostriedku aj úspešná, a teda, že by v konečnom dôsledku nebola povinná zaplatiť sumu, na zaplatenie ktorej ju zaväzovalo právoplatné a vykonateľné súdne rozhodnutie. Uvedený záver podľa sťažovateľky však neobstojí, pretože v takom prípade by podľa jej názoru bola zodpovednosť advokáta za škodu spôsobenú klientovi pri výkone advokácie iba imaginárna, avšak v reálnom stave nevyhnutiteľná.

Sťažovateľka svoju sťažnosť odôvodnila aj takto:

«... ustanovenia zákona o advokácii všeobecne deklarujú právnu zodpovednosť advokáta za škodu spôsobenú klientovi. Vyplýva z neho to, že zákonodarca považoval za potrebné tento segment samostatne reglementovať na princípe prísnej (objektívnej) zodpovednosti. ...

Tak ako bolo konštatované v rozhodnutiach súdu prvého stupňa ako aj odvolacieho súdu, dôvodom zamietavého rozhodnutia je skutočnosť absencie škody ako takej, resp. jej nepreukázanie zo strany sťažovateľky ako žalobkyne, ako aj absencia príčinnej súvislosti medzi škodou a konaním žalovaného. Dôvodom takého rozhodnutia je skutočnosť, že sťažovateľka bola povinná žalovanú sumu uhradiť v zmysle a v súlade s právoplatným rozhodnutím súdu a teda nie v priamej príčinnej súvislosti s konaním žalovaného.

V tomto prípade zjavne narážame na závažný problém, ktorý tak súd prvého stupňa ako aj odvolací súd vo svojom rozhodnutí nevyriešili. V praxi výkonu advokácie môže často dochádzať a taktiež dochádza k prípadom zmeškania lehoty zo strany advokáta na podanie opravného prostriedku za svojho klienta v pasívnom spore. V prípade zmeškania lehoty v dôsledku pochybenia na strane advokáta, je klient bezprostredne vystavený riziku a následku výkonu právoplatného rozhodnutia. Zjavné a na prvý pohľad logické, však aj po ujme ktorá takto klientovi výkonom exekúcie vznikla zostáva, že táto ujma nevznikla v dôsledku konania advokáta ale v dôsledku právoplatného rozhodnutia súdu. Dostávame sa tak do patovej situácie, kedy nám na úspešné a spravodlivé vyvodenie zodpovednosti voči

advokátovi chýbajú elementárne prvky zodpovednosti. Vznik škody a príčinná súvislosť medzi jej vznikom a konaním advokáta.

Odvolací súd vo svojom zdôvodnení konštatuje, že „v danom prípade teda samotné oneskorenie podania dovolania vo veci, v ktorej odporca navrhovateľa zastupoval, keď dovolanie ani nemá suspenzívne účinky, nemohlo mať za následok zmenšenie majetku navrhovateľa“.

Napriek skutočnosti, že dovolanie nemá zo zákona suspenzívny účinok, v zmysle ustanovenia § 243 Občianskeho súdneho poriadku, pred rozhodnutím o dovolaní môže súd, ktorý o ňom má rozhodnúť, odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia.

Zákon teda vytvára priestor na to aby aj podanie mimoriadneho opravného prostriedku malo odkladný účinok z hľadiska vykonateľnosti právoplatného rozhodnutia. Včasné podanie dovolania v našom prípade, by teda nielen mohlo priniesť priaznivejšie rozhodnutie vo veci samej, ale taktiež mohlo priamo zabrániť vzniku majetkovej ujmy na strane žalobkyne. ...

V súvislosti s posúdením porušenia povinnosti na strane poškodeného sa mal súd prvého stupňa zaoberať taktiež otázkou následkov podania mimoriadneho opravného prostriedku. Ako bolo vyššie uvedené, pri posudzovaní zodpovednosti advokáta za vznik škody spôsobenej v súvislosti s výkonom advokácie súd ako predbežnú otázku skúma, či pri riadnom postupe advokáta by klient v predmetnom konaní uspel a v akom rozsahu. ...

Napriek návrhu zo strany sťažovateľky o posúdenie, či by bolo možné aby došlo k priaznivejšiemu rozhodnutiu v jej prospech v prípade včas podaného dovolania, súd prvého stupňa ani odvolací súd sa predmetným návrhom nezaoberal.

V tomto prípade by podľa nášho názoru, malo byť predmetom ďalšieho konania zo strany súdu prvého stupňa posudzovanie predbežnej otázky týkajúcej sa spôsobu posúdenia prípadu a rozhodovania Najvyššieho súdu SR vo veci, UNION poisťovňa, a.s. c/a [REDACTED] - [REDACTED], o zaplatenie 182.702,- Sk s príslušenstvom. Súd by tak mal vychádzať z predpokladu, že dovolanie zo strany žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 28.04.2005, sp. zn. 6 Co 359/04-111, bolo podané včas.

V súvislosti s uvedeným, by tak mali byť predmetom posudzovania skutočnosti zakladajúce nárok poisťovne UNION poisťovňa, a.s. na regresnú náhradu voči žalobkyňi,

skutočnosti oprávnenosti poskytnutia poistného plnenia v prospech poisteného Free Zóne Sipox, a.s. zo strany poisťovne Union, otázka platnosti zmluvy o ručení medzi žalobkyňou a jej zamestnancom [REDACTED], ako aj ďalšie okolnosti posudzované v konaní pred Okresným súdom Bratislava IV, v konaní pod sp. zn. 9 C 150/01. V intencii týchto skutočností, vychádzajúc zo záverov rozsudku Okresného súdu Bratislava IV zo dňa 15.06.2004, sme presvedčení, že v prípade včasného podania dovolania na Najvyšší súd SR zo strany žalovaného, by tento rozhodol o zrušení rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 28.04.2005, sp. zn. 6 Co 359/04-111 a určil by právny názor v súlade s rozhodnutím Okresného súdu Bratislava IV, zo dňa 15.06.2004, sp. zn. 9C 150/01-89, ktorým by bol Krajský súd viazaný. ...

... Súd prvého stupňa ako aj odvolací súd si podľa nášho názoru v tomto prípade osvojili nesprávnu právnu koncepciu, ktorá vyplýva z toho, že samotnú škodu na strane sťažovateľky v podobe ujmy v jej majetkovej sfére, nespôsobilo konanie žalovaného, ale právoplatné rozhodnutie na základe ktorého mala žalobkyňa plniť. ... Ak by sme prijali tento záver, klient ktorý sa za účelom ochrany svojich práv nechal zastúpiť advokátom, by v podstate od momentu nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia vo veci strácal právnu možnosť vyvodzovania zodpovednosti voči svojmu advokátovi z dôvodu pochybenia na jeho strane. Akýkoľvek ďalšie porušenie povinnosti advokáta, ktoré by znamenalo zachovanie negatívneho právneho stavu navodeného právoplatným rozhodnutím, by z dôvodu absencie príčinnej súvislosti medzi jeho porušením povinnosti a vznikom škody, nebolo za týchto okolností možné postihovať.»

Vzhľadom na uvedené sťažovateľka žiada, aby po prijatí jej sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Ústavný súd Slovenskej republiky určuje, že Rozsudkom Okresného súdu Bratislava III zo dňa 18.4.2012, sp. zn. 9 C /99/2009 a Rozsudkom Krajského súdu v Bratislave zo dňa 25.2.2014, sp. zn. 8 Co/320/2012, boli porušené základné ľudské práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej Republiky, podľa Článku 1 Protokolu č. 1 k Európskeho dohovoru o ľudských právach a článku 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Ústavný súd Slovenskej republiky Rozsudok Okresného súdu Bratislava III zo dňa 18.4.2012, sp. zn. 9 C /99/2009 a Rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 25.2.2014, sp. zn. 8 Co/320/2012, zrušuje a vec vracia Okresnému súdu Bratislava III na nové konanie.

Porušovatelia sú povinní spoločne a nerozdielne nahradiť sťažovateľovi trovy konania v lehote do 3 dní odo dňa právoplatnosti nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom konania ústavného súdu je sťažovateľkou namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy, práva

na spravodlivý súdny proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na ochranu majetku zaručeného v čl. 1 dodatkového protokolu, a to tak rozsudkom okresného súdu sp. zn. 9 C 99/09 z 18. apríla 2012, ako aj rozsudkom krajského súdu sp. zn. 8 Co 320/2012 z 25. februára 2014.

1. K namietanému rozsudku okresného súdu

Pokiaľ ide o sťažovateľkou napádaný rozsudok okresného súdu, ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity [„*ak nerozhoduje iný súd*“], ktorý vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy a podľa ktorého môže ústavný súd poskytnúť ochranu konkrétnemu právu alebo slobode, porušenie ktorých je namietané, iba vtedy, ak sa ich ochrany fyzická osoba alebo právnická osoba nemôže domôcť v žiadnom inom konaní pred súdnymi orgánmi Slovenskej republiky.

Inými slovami, pokiaľ je o ochrane sťažovateľkou označených práv alebo slobôd oprávnený konať alebo rozhodovať iný všeobecný súd, ústavný súd jej sťažnosť už po predbežnom prerokovaní odmietne pre nedostatok svojej právomoci.

Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zisťoval, či ochranu tých práv, porušenie ktorých sťažovateľka namieta, t. j. základného práva na spravodlivé súdne konanie a práva na ochranu majetku, k porušeniu ktorých malo dôjsť v dôsledku podľa sťažovateľky arbitrárneho rozsudku okresného súdu, neposkytujú všeobecné súdy na základe sťažovateľke dostupných opravných prostriedkov predstavujúcich účinné právne prostriedky nápravy namietaného porušenia jej práv.

Podľa názoru ústavného súdu mala sťažovateľka možnosť domáhať sa preskúmania sťažnosťou pred ústavným súdom napadnutého rozsudku okresného súdu sp. zn. 9 C 99/09 z 18. apríla 2012 využitím riadneho opravného prostriedku (odvolania), ktoré napokon (ako to vyplýva aj zo sťažnosti) aj účinne využila, pričom krajský súd sa v odvolacom konaní v rozsahu svojho preskúmacieho oprávnenia odvolacieho súdu musel v podstate vyrovnáť s rovnakými skutkovými a právnymi argumentmi proti rozhodnutiu okresného súdu, aké proti tomuto rozhodnutiu sťažovateľka uvádza aj v konaní pred ústavným súdom.

Vychádzajúc z postavenia ústavného súdu ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy), ktorý nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), ústavný súd sťažnosť sťažovateľky v tejto časti už po jej predbežnom prerokovaní odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

2. K namietanému rozsudku krajského súdu

V súvislosti so sťažovateľkou napádaným rozsudkom krajského súdu ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné v prvom rade pripomenúť, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu iba vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska

neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00).

Krajský súd svoje rozhodnutie v podstatnej časti odôvodnil takto:

«Predmetom konania v preskúmvanej veci je návrh navrhovateľa, ktorým sa domáha proti odporcovi zaplatenia sumy 6.944,47 Eur (209.209,- Sk) ako aj náhrady trov konania, a to titulom náhrady škody spôsobenej mu odporcom porušením jeho povinnosti advokáta zastupujúceho navrhovateľa v konaní o dovolaní pred Najvyšším súdom SR - oneskoreným podaním dovolania. ...

Vo všeobecnosti zodpovednosť advokáta za škodu spôsobenú klientovi v súvislosti s výkonom advokácie (§ 26 ods. 1 zákona o advokácii) je objektívna zodpovednosť (bez ohľadu na zavinenie), ktorej sa nemožno zbaviť. Táto zodpovednosť je založená na súčasnom (kumulatívnom) splnení troch predpokladov - činnosť súvisiaca s výkonom advokácie, vznik škody a príčinná súvislosť medzi činnosťou advokáta súvisiacou s výkonom advokácie a vznikom škody. Splnenie uvedených predpokladov zodpovednosti musí byť v konaní jednoznačne preukázané; dôkaznú povinnosť má v tomto smere poškodený. ...

Škodou sa aj v prípade zodpovednosti advokáta v zmysle § 26 zákona o advokácii rozumie ujma, ktorá nastala v majetkovej sfére poškodeného (klienta), je objektívne vyjadriteľná v peniazoch a je napravitelná poskytnutím majetkového plnenia, predovšetkým peňažného. Uhradzuje sa skutočná škoda a to, čo poškodenému ušlo (ušlý zisk). Skutočnou škodou je napr. škoda spočívajúca v tom, že klient zaplatil súdny poplatok za podanie návrhu na začatie konania, prípadne, že musel nahradiť protistrane trovy konania alebo sumu proti klientovi uplatneného nároku protistranou, ktorú uhradil (o tieto sumy sa jeho majetok zmenšil). Ušlým ziskom môže byť napr. hodnota pohľadávky, ktorú klient stratil v súdnom konaní iba v dôsledku konania advokáta, za ktoré advokát zodpovedá. Pritom škoda v podobe ušlého zisku napr. pri zastupovaní advokátom pri neúspešnom vymáhaní pohľadávky klientovi vo výške súdom nepriznanej pohľadávky klientovi vzniká iba vtedy, keď sa pohľadávka stane nevymáhateľnou a nie už len tým, že jeho návrh bol zamietnutý.

O vzťah príčinnej súvislosti (kauzálny nexus) ide pri priamej väzbe javov (objektívnych súvislostí), v rámci ktorého jeden jav (príčina) vyvoláva druhý jav (následok).

Vzťah príčinnej súvislosti medzi výkonom advokácie a škodou spôsobenou klientovi je daný vtedy, ak je medzi výkonom advokácie a škodou klienta vzťah príčiny a následku. Ak bola príčinou vzniku škody iná skutočnosť, zodpovednosť advokáta nenastáva. Otázka príčinnej súvislosti môže byť vždy riešená len v konkrétnych súvislostiach. Pri zisťovaní príčinnej súvislosti treba skúmať, konkrétne ktorá príčina ju vyvolala. Pritom nie je rozhodujúce časové hladisko, ale vecná súvislosť príčiny a následku; časová súvislosť napomáha pri posudzovaní vecnej súvislosti. V postupnom slede javov je každá príčina niečím vyvolaná (sama je následkom niečoho) a každý ňou spôsobený následok sa stáva príčinou ďalšieho javu. Zodpovednosť však nemožno robiť závislou na neobmedzenej kauzalite. Atribútom príčinnej súvislosti je „priamosť“ pôsobenia príčiny na následok, pri ktorej príčina priamo (bezprostredne) predchádza následku a vyvoláva ho. Vzťah príčiny a následku musí byť preto priamy, bezprostredný, neprerušovaný - nestačí, ak je iba sprostredkovaný. Pri zisťovaní príčinnej súvislosti treba v dôsledku toho skúmať, či v komplexe skutočností prichádzajúcich do úvahy ako (priama) príčina škody existuje skutočnosť, s ktorou zákon spája zodpovednosť za škodu.

Ak sa teda v konkrétnom prípade zdá, že viac skutočností spolupôsobilo pri vzniku škody, je podstatné určiť, či pôvodná skutočnosť (v tomto prípade konanie advokáta) je tou skutočnosťou, bez ktorej by nedošlo ku škodlivému následku, alebo či k tejto skutočnosti pristúpila nová skutočnosť, ktorá bez ohľadu na pôvodné skutočnosti, samostatne pôsobila ako príčina škody.

Ak je príčin viac, pôsobia z časového hladiska buď súbežne alebo následne, pričom sa časové neprekrývajú. V takomto prípade je pre existenciu príčinnej súvislosti nevyhnutné, aby reťazec postupne nastupujúcich príčin a následkov bol vo vzťahu k vzniku škody natoľko prepojený, že už z pôsobenia prvotnej príčiny možno vyvodiť vecnú súvislosť so vznikom škodlivého následku.

Treba však zdôrazniť, že (v rámci už spomenutej postupnosti javov) nie každé zanedbanie, porušenie alebo nedostatočné plnenie povinností advokáta má za následok aj vznik jeho zodpovednosti za škodu spôsobenú klientovi v súvislosti s výkonom advokácie. Samotné pochybenie advokáta neznamená totiž automaticky vznik škody na strane klienta. Zodpovednosť advokáta nie je daná v každom prípade, keď ním zastupovaný (obhajovaný)

klient nebol v určitom konaní úspešný. Zodpovednosť advokáta nastupuje len vtedy, keď neúspech klienta je dôsledkom porušenia povinností advokáta v súvislosti s výkonom advokácie.

V danej veci je nepochybné, že ku konaniu odporcu; ktoré má podľa tvrdenia navrhovateľa zakladať jeho zodpovednosť za škodu; došlo v súvislosti s výkonom advokácie, keďže v konaní bolo preukázané, že odporca ako advokát poskytoval právne služby klientovi - navrhovateľovi, a to na základe plnomocenstva udeleného mu dňa 23.08.2005. Absentuje však existencia ďalších predpokladov, t. j. vzniku škody a teda aj príčinná súvislosť medzi činnosťou advokáta súvisiacou s výkonom advokácie a vznikom škody.

V danom prípade teda samotné oneskorenie podania dovolania vo veci, v ktorej odporca navrhovateľa zastupoval; keď dovolanie ani nemá suspenzívne účinky; nemohlo mať za následok zmenšenie majetku navrhovateľa, ku ktorému malo dôjsť zaplatením sumy 209.209,- Sk (6.944,47 Eur); ako úhrady colného dlhu vrátane náhrady trov konania; v zmysle právoplatného a vykonateľného rozhodnutia Krajského súdu v Bratislave, zo dňa 28.04.2005, č. k. 6Co 359/2004-111; ktorým tento ako odvolací súd zmenil rozsudok Okresného súdu Bratislava IV, zo dňa 15.06.2004, č. k. 9C 150/01-89, a uložil navrhovateľovi zaplatiť sumu 182.702 Sk s prísl. ako aj náhradu trov konania v celkovej výške 26.507 Sk.

Podľa názoru odvolacieho súdu je potrebné prihliadnuť na to, že v danej veci išlo síce o oneskorené podanie dovolania odporcom (mimoriadneho opravného prostriedku), avšak toto smerovalo proti už právoplatnému a vykonateľnému rozsudku Krajského súdu v Bratislave; keď podané dovolanie nemá vplyv na právoplatnosť a vykonateľnosť ním napadnutého rozhodnutia; a preto sa stotožňuje s konštatovaním súdu prvého stupňa, že nebolo možné v prejednávanej veci prijať záver, že by rozhodnutie Najvyššieho súdu SR o dovolaní; v prípade jeho včasného podania odporcom; mohlo privodiť pre navrhovateľa priaznivejšie rozhodnutie vo veci.

Vzhľadom na uvedené odvolací súd, rovnako ako súd prvého stupňa, dospel k záveru, že v danej veci je daný dôvod spochybňovať tak existenciu škody ako aj príčinnú súvislosť medzi protiprávnym konaním odporcu a škodou vzniknutou navrhovateľovi predovšetkým s ohľadom na nepreukázanie prepojenosti reťazca príčin navrhovateľom, na začiatku

ktorého bolo porušenie povinnosti odporcom a na konci ktorého bol vznik škody na strane navrhovateľa.

Po právnom zhodnotení rozhodujúcich skutkových zistení, ktoré boli preukázané výsledkami dokazovania vykonaného pred súdom prvého stupňa, dospel odvolací súd k záveru, že navrhovateľ nedôvodne vytyka súdu prvého stupňa, že jeho rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, a preto napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa, stotožňujúc sa s vykonaným dokazovaním, ako aj zisteným skutkovým stavom a právnym posúdením veci súdom prvého stupňa, ako aj s odôvodnením rozsudku súdu prvého stupňa majúcej všetky zákonom stanovené náležitosti podľa § 157 ods. 2 O.s.p., ako vecne správny potvrdil (§ 219 ods. 1 O.s.p.).»

Z citovaného rozhodnutia krajského súdu vyplýva, že jeho východiskovou premisou je záver o absencii dvoch z troch základných predpokladov, ktorých kumulatívne naplnenie je nevyhnutné na priznanie sťažovateľkou uplatneného nároku na náhradu škody, ktorá jej mala podľa jej tvrdenia vzniknúť v príčinnej súvislosti s činnosťou advokáta pri výkone advokácie. Krajský súd síce konštatoval, že v danom prípade žalovaný advokát v dôsledku oneskoreného podania dovolania nepostupoval pri výkone advokácie s náležitou starostlivosťou pri hájení práv sťažovateľky, avšak súčasne konštatoval, že v dôsledku tejto jeho činnosti, za ktorú nesie objektívnu zodpovednosť, nemohlo dôjsť k vzniku škody, tak ako túto škodu v žalobnom návrhu zafinovala samotná sťažovateľka, ktorá spor o náhradu škody sama iniciovala.

Sťažovateľka sa v spore o náhradu škody domáhala náhrady škody v sume 6 944,47 €, ktorej právny titul vzniku, ako aj jej výšku do dôsledkov stotožnila s finančným nárokom, k plneniu ktorého bola zaviazaná právoplatným a vykonateľným súdnym rozhodnutím (rozsudok okresného súdu 2 sp. zn. 9 C 150/01 z 15. júna 2004 v spojení s rozsudkom krajského súdu sp. zn. 6 Co 359/04 z 28. apríla 2005, pozn.), ktorým jej bola uložená povinnosť zaplatiť 182 702 Sk s príslušenstvom a trovy konania v sume 26 507 Sk, t. j. 209 209 Sk (182 702 Sk + 26 507 Sk), čo predstavuje 6 944,47 €.

Z uvedeného teda vyplýva, že krajský súd v skutočnosti nevylúčil, že by v dôsledku konania žalovaného advokáta, ktorý v právnej veci sťažovateľky opomenul podať včas mimoriadny opravný prostriedok (dovolenie), nemohla vzniknúť sťažovateľke vôbec škoda, tak ako to tvrdí sťažovateľka, iba vylúčil, že by táto škoda mala byť automaticky stotožňovaná, resp. identifikovaná s vecným neúspechom sťažovateľky ako účastníka konania v inom spore. Inými slovami, krajský súd vysvetlením súvzťažnosti príčiny a následku poukázal na nutnosť korelácie medzi konaním advokáta ako príčinou na jednej strane a na toto konanie bezprostredne (nie sprostredkované) nadväzujúcou vzniknutou škodou ako následkom na strane druhej, pričom tento reťazec prvotnej príčiny (konanie advokáta) a následku (škodou) nemôže byť prerušený. Ak teda podľa tvrdenia sťažovateľky príčinou jej vzniknutej škody v sume 6 944,47 €, malo byť konanie advokáta, je teda namieste zodpovedanie otázky, či iba toto konanie advokáta je bezprostrednou a jedinou príčinou „škody“, tak ako ju v žalobnom petite zadefinovala sama sťažovateľka, resp. inými slovami, či by jej táto „škoda“ vznikla výlučne a iba na základe konania advokáta, a nie aj na základe inej príčiny. Krajský súd pritom dospel k záveru, že bezprostrednou a výlučnou príčinou škody tak ako si ju uplatnila sama sťažovateľka, nebolo konanie advokáta, ale touto príčinou boli nezávisle od konania advokáta existujúce záväzkovo-právne dojednania medzi sťažovateľkou a žalobcom v kmeňovom spore, v ktorom bola sťažovateľka neúspešná. Súčasne však krajský súd (stotožniac sa s okresným súdom) poukázal aj na možnosť vzniku škody sťažovateľke aj v bezprostrednej príčinnej súvislosti s dotknutým konaním advokáta, keď konštatoval, že takouto škodou by mohla byť napríklad suma trov konania, na úhradu ktorých by bola sťažovateľka súdom zaviazaná v dovolacom konaní, v ktorom bolo jej advokátom podané dovolanie ako oneskorene odmietnuté, k čomu však v tomto prípade nedošlo.

V súvislosti s uvedenými závermi ústavný súd tiež na doplnenie podotýka, že z napadnutých rozhodnutí tak okresného súdu, ako aj krajského súdu vyplýva, že sťažovateľka zaplatila žalovanému advokátovi za poskytnutie právnych služieb v súvislosti s podaním dovolania sumu 5 000 Sk, ktorú by bolo možné tiež považovať za škodu vzniknutú v bezprostrednej a výlučnej príčinnej súvislosti s dotknutým konaním advokáta

(§ 18 ods. 5 zákona o advokácii) a ktorú si však sťažovateľka v napadnutom konaní ako škodu neuplatnila.

Vzhľadom na uvedené tak možno konštatovať, že tvrdenia sťažovateľky o abstraktnom, resp. imaginárnom inštitúte zodpovednosti advokáta za škodu spôsobenú pri výkone advokácie, ktorú podľa nej nie je možné reálne vymáhať, sa nezakladajú na reálnom základe, pretože aj v bezprostrednej príčinnej súvislosti s činnosťou advokáta môže vzniknúť reálne vymáhateľná škoda, ktorú však musí poškodený domáhajúci sa jej náhrady vyšpecifikovať a preukázať, čo sa týka právneho titulu jej vzniku, ako aj jej výšky. Záver o existencii reálnej a vymáhateľnej zodpovednosti advokáta za škodu spôsobenú pri výkone advokácie napokon verifikuje aj skutočnosť, že v zmysle § 27 zákona o advokácii je každý advokát počas celej doby výkonu advokácie povinný mať uzavretú poisťnú zmluvu o poistení svojej zodpovednosti za škodu spôsobenú výkonom advokácie.

Podľa ústavného súdu stotožňovanie neúspechu účastníka konania v spore so zodpovednosťou svojho advokáta, ktorý by mal niesť aj osobnú hmotnú zodpovednosť za výsledok sporu bez danosti „bezprostrednej a výlučnej“ príčinnej súvislosti medzi zanedbaním jeho povinností pri výkone advokácie na jednej strane a výsledkom sporu na strane druhej (napr. strata klientom zverenej listiny spôsobiteľ ovplyvniť výsledok sporu a pod., pozn.), je v rozpore so samotnou podstatou tak sporového konania, ako aj s podstatou advokácie, ktorej poslaním je za odplatu poskytovanie právneho poradenstva a právnej pomoci pri riešení sporov, nie však poskytovanie záruk, resp. istoty víťazstva v spore. Uvedené by bolo neudržateľné aj vzhľadom na danosť zakaždým jednej neúspešnej strany v každom spore, spájanie neúspechu ktorej s hmotnou zodpovednosťou, resp. spolupodielom jej advokáta na výsledku sporu, bez zjavnej, bezprostrednej a výlučnej súvislosti tohto neúspechu s výkonom advokácie advokátom by bolo ústavne neudržateľné. Inými slovami, advokát nie je automaticky hmotne zodpovedný za neúspech svojho klienta v spore.

V súvislosti s námietkou sťažovateľky, podľa ktorej bolo úlohou okresného súdu (a následne aj krajského súdu, pozn.) príslušného na konanie o jej žalobe na náhradu škody posúdiť ako predbežnú otázku, či by v prípade včasného podania dovolania žalovaným advokátom bola sťažovateľka v dovolacom konaní úspešná a v akom rozsahu, ústavný súd podotýka, že v prípade stotožnenia sa s touto argumentáciou sťažovateľky by došlo k nezákonnému zasahovaniu okresného súdu ako súdu prvého stupňa do zákonom zverenej výlučnej právomoci najvyššieho súdu posudzovať dôvodnosť a prípadnú úspešnosť dovolania, a to pomimo zákonom deklarovanej inštančnej nadriadenosti všeobecných súdov. Inými slovami, v danom prípade by došlo k situácii, keď by si okresný súd uzurpoval právomoc najvyššieho súdu rozhodovať o prípadnej úspešnosti či neúspešnosti dovolania. Uvedené však nie je prekážkou, aby napríklad vo všeobecnosti okresný súd ako súd prvého stupňa konajúci o žalobe o náhradu škody spôsobenej advokátom pri výkone advokácie skúmal napr. vecný súvis advokátom strateného listinného dôkazu s v petite žaloby vymedzeným predmetom konania, v ktorom bol žalujúci účastník konania neúspešný a pod.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03). O arbitrárnosti a svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam.

Vzhľadom na uvedené možno konštatovať, že závery krajského súdu sú ústavne udržateľné a podľa ústavného súdu im nemožno vyčítať rozporupnosť, svojvoľnosť

a neodôvodnenosť, ktoré by mali za následok arbitrárnosť napadnutého rozsudku krajského súdu, preto ústavný súd sťažnosť sťažovateľky v tejto časti už po jej predbežnom prerokovaní ako zjavne neopodstatnenú odmietol (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok a rozhodnutie o zrušení napadnutých rozhodnutí tak okresného súdu, ako aj krajského súdu, ako aj rozhodnutie o priznaní úhrady trov konania je viazané na vyslovenie porušenia práva alebo slobody sťažovateľky (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy), ústavný súd o tých častiach sťažnosti už nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. februára 2015